

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Баш борч - кьоркьюусузлукъну бла бюджет низамны сакълауду

КЪМР-де ич ишле министри Сергей Васильев республиканы Парламентини кезиуло жыйылыуунда былтыр полициячыла криминоген болумну игилендириу жаны бла кьаллай жумушла толтурганларыны юсюнден билдиргенди эмда быйылгъа салынган борчланы туура этгенди.

Ол айтханга кёре, былтыр республикада полициячыла праволу низамны сакълау бла бирге адамла кёп санда жыйылган юч минден аслам жерде жамауат кьоркьюусузлукъну жалчыхандыла, ол санда Олимпиаданы отуну эстафетасы бардырылганда, 2005 жылда Нальчикге чабыуулукъ этгенлени ишлерине сюдде кьаралганда эмда башха магъаналы ишлени кезиулеринде.

Жамауат бла байламлыкъланы жалчытуу энчи магъананы тутхан жумушладан бирди. Бу иште полициячыла жамауат советни кьуллукъчулары уллу

болушлукъ этдиле. «Аны бла бирге уа патруль инспекторланы саны кёбейтилгенди. Ала адамлагъа жуукъдула, аланы жарсылуарын иги биледиле», - дегенди министр.

Энди полицияны жумушларын электрон амал бла тамамларгъа онг барды. Бююнлюкде УГИБДД, лицензияла беруу бла байламлы 31 иш бу мадар бла толтурулады. «Тинтиуле кёржютгенлерича, ол онгну хайырланганланы 80 проценти ишибизге бийик багъа бергендиле», - деп белгилегенди докладчы.

Сергей Васильев полициячыланы тири кьармашханлары

ючюн республикада аманлыкъланы санын, 2013 жыл бла тенгешдиргенде, 9 процентге азайтыргъа онг чыкьгъанын айырып айтханды. «171 аманлыкъланы хазырланган заманда тохтатыргъа онг чыкьгъанды. Террорчулукъ эм экстремист ишле да селейгендиле», - дегенди.

Сауутланы хайырланып этилген бузукълукъланы санын азайтыргъа да кьолдан келгенди. Сергей Васильев анга сауутланы кьыралгъа кеси ырызлыкълары бла бергенлеге ахча тёлленгени себеплик этгенди чертгенди. Депутатлагъа айланып: «Аны ёлчмин кёбейтиу жаны бла проектини кьабыл кёргенигиз ючюн ырызлыгъымы билдирлик эдим», - деп кьошханды ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КОНКУРС

Бийик качествогъа кьызындыра

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны качество жаны бла ахча саугъасы кьоллу болургъа сойген предпряттилагъа бла организацилагъа быйыл февралдан июнь айгъа дери конкурс бардырыллыкъды. Аны бла бирге «Россейни 100 бек иги товары» деген эришуле да боллукъдула. Аланы КЪМР-ни Правительствоосу, Метрология жаны бла федеральный агентство, Качество бла байламлы проблемала жаны бла академия эм «КЪМР-де Стандартизация, метрология эм сынау ара» деген кьырал учреждение бардырадыла.

Эришулени баш мураты – предпринимательлени иги, бийик качеству продукция чыгъаруугъа кёллендириуду. Конкурсну регион кезиуонде хорлагъан предпряттилагъа «Къабарты-Малкъар Респуб-

ликаны Башчысыны качество жаны бла саугъасыны лауреаты» деген сыйлы ат, диплом эм ахча берилликди. Ала продукцияларында, реклама материалларында эм документацияларында аны юсюнден жазаргъа эркинлик аладыла.

Битеуроссей конкурсада хорлагъанла уа кеслерини товарларыны юслеринден «Россейни качество» – кьыралны 100 эм иги товары» деген каталогда информация берирге, конкурсну белгисин да продукцияларыны этикеткаларында басмаларгъа боллукъдула. Эм иги урунганланы бир кьауумна дагъыда «Качествону алчысы», «Ата журтну ёхтемлиги», «Качествону татыуу» эм «Жылны жангычылыгы» деген атла берилликдиле.

Бу конкурслагъа кьатышыргъа аш-азыкъ продукция, кьурулуш

материалла, промышленность эм башха товарла чыгъаруучу предпряттилагъа бла медицина, туризм, сауулукъ сакълау эм башха тюрлю жумушла бла кюрешен организацияла чакъырыладыла. Заявкала бла бирге битеу керекли документлени быйыл 25-чи июньга дери берирге керекди.

Июль айда товарланы кёрмючю ётерикди. Саугъалау а ноябрьде. Качествону битеудуния кюнюнде бла Европаны качествогъа жораланган ыйыгъында боллукъду. Документлени бла заявкаланы Нальчикде Эльбердов орамда 45-чи юйде «КЪМР-де Стандартизация эм метрология арагъа» берирге керекди. Соорулары болгъанла бу телефон номерге сёлешигиз: 74-01-73.

Басмагъа **УЛБАШЛАНЫ Мурат** хазырлагъанды.

Жолла

Болжалгъа салынмазлыкъ иш

«Кисловодск-Долина нарзанов-Жылы-Суу-Элбрус» жолну кьурулушуна былтыр кёп кьалмай 135 миллион сом кьоратылгъанды. Ахчаны асламысы кьырал бюджетден берилгенди, республика да 3,5 миллион сом кьошханды.

Объектни кьауум жерлеринде жумушла тамам этилгенлери бла жол келир айлада хайырланылыргъа берилликди. Аны юсюнден Къабарты-Малкъарны Жол мюлк управлениасыны башчысы Вячеслав Куниев ведомствону коллегиясында айтханды. Жыйылыуугъа КЪМР-ни Правительствоосуни Председатели **Мусукланы Алий** да кьатышханды.

Вячеслав Куниев республиканы федерал эмда регион жолларыны жумушларына кьараргъа былтыр кьаллай бир ырыскы кьоратылгъанын, кьалайда не тюрлю жумушла тамамланганларын да билдиргенди. Сагъынылган кезиуде эки кёпюрге тынгылы

ремонт этилгенди; январь айда уа энтта да бири берилгенди хайырланыргъа. Чунгурланы жамау, магъаналы объектеге элтген жолланы тапландырыу, белгилени жангыртуу, орнатыу, жол жанланы тазалау – бу кьайгырыулары юслеринден да тынгылы отчёт этилгенди управленианы башчысы.

Регион жолланы жумушларына кьарау бла байламлы автоматизация системаны кьурау не халда болгъанын айтханда, бу ишни биринчи кезиуон тамамларгъа жети миллиондан аслам сом кьоратылгъанын чертгенди докладчы. Мусукланы Алий да анга энчи эс бергъанды. Системаны кьурауу болжалгъа салыргъа жарамайды деп этилген ишлени шарт кёржютюрге чакъыргъанды. Аны бла бирге машинала жюрюген жолланы барысына да паспортларын жарашдырыгъа эмда аланы кадастр эсепге тюржюрге кереклисин да эсгергенди.

Эл мюлк

Битимчиликде урунганлагъа болушлукъ

Мирзеулук битимле бизни республикада быйыл 242 минг гектар жерде ёсдюрюлюкдюле. Былтыр бла тенгешдиргенде, ол 13 процентге кёбейгенди. «Бу шартланы РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келичинини аппаратында бардырылган кенгешде КЪМР-ни эл мюлк министрине орунбасары Мачраил Шетов келтиргенди», - деп билдиргенди министерствону пресс-службасындан.

Жыйылыуу баш темасы жаз башында сабан ишлеге хазырланыу болгъанды. Аланы тийишлисича тап халда бардырыу муратда, Шетов билдиргенге кёре, республиканы Правительствоосуни буйругъу бла ведомстволары комиссия кьуралгъанды. Муниципальный районлада болумгъа жер-жерли кьауумла кёз-кюлакъ боллукъдула. Министерство илму учрежденияла эм эл мюлк управленияла бла бирге жерчиликде урунганлагъа себепликке деп методика рекомендацияла да жарашдыргъанды.

Урлукъ себиу кезиуде минерал семирткичледен эм азы бла 20 минг тоннадан аслам керек боллукъду. Бююнлюкге мюлклени аны экиден бири бла жалчытылынгандыла. Аны бир кесеги кюзлюккени багъыуугъа бёлнюрюкдю. Ала 49 минг чакълы гектарда ёседиле, кеслери да иги халдадыла. «Урлукъну юсюнден айтханда, аладан кьытылыкъ жокуду», - деп ышандыргъанды министрине орунбасары.

Мачраил Шетов аграрийлени урлукъ, отлукъ, семирткичле, химия препаратла сатып алгъанда этилген кьоранчларыны бир кесегин жабаргъа деп бериллик субсидияланы юсюнден да айтханды. Бу ишге, КЪМР-ни Правительствоосу бла РФ-ни Эл мюлк министрствосу этген келишимге кёре, кьырал бюджетден 84 миллиондан аслам сом жиберилликди. Республика кеси да кьошакъ халда 18 миллион сом бёллюкдю. Ахчаны аграрийле 25 мартха дери аллыкъдыла.

Бизни корр.

Почта

Жазылуучуну онкюнлюгю

Хурметли окуучула!

26-чы февралдан башлап 7-чи мартха дери Жазылуучуну битеуроссей онкюнлюгю бардырылады. Ол кезиуде сизни 2015 жылны экинчи жарымына «Заман» газетге, башха федерал эмда жер-жерли изданиялагъа льгота багъала бла жазылыргъа онгугъуз боллукъду.

Алайды да, бу ахшы амалны ычхындырмагъыз! Почта связыны битеу бёлумлеринде сакълайыз сизни.

КЪМР-ни Почта связыны федерал управлениасы.

Баш борч - кьоркьуусузлукьну бла бюджет низамны сакьлауду

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ич ишле органланы келечилери, наркополиция бла бирге болуп, наркотиклени законсуз сатыу-алыуа кьажуа кюрешни да кьаты бардырадыла. Былтыр аллай 1,2 минг бузукьлукьну жолу кесилгенди, 542 адамга уголовный иш ачылып, судге берилгенди. Битеу да бирге 90 килограмм наркотик сыйырылганды, аны асламы марихуанады.

Экономика аманлыкьланы тохтатыуа, коррупцияга, бюджет ахчага кьол жетдириуге кьажуа кюрешге полициячыла энчи магьана бередила. Былтыр аллай 686 аманлыкь ачыкьланганды. «Бюджет ахчаны тонаудан сакьлау, магьаналы миллет проектлени жашауда бардырганда бузукьлукьланы болдурмау – баш борчларыбыздыла. Былтыр власть органланы 48 кьуулукьчусуна, тюрю-тюрю аманлыкьла этгенлери ючюн, уголовный ишле ачылгандыла» - деп билдиргенди министр.

Баш магьаналы миллет проектлени жашауда бардырганда, 53 бузукьлукь этилген тохташдырылганды, ол санда «Саулукь сакьлау» проектни толтургандыла - эки, «АПК-ны айнтыу» проект бла байламлы - 49 аманлыкь.

Россейде ахча оюнланы бизнестин кьуаррга эркин этилмегенине да кьарамай, республикада бу иш бла кюрешгенле энтта кьепдоло. Министр кел-

тирген шартлагьа кьере, былтыр аллайла 884 административ протокол жазылганды, 900-ден аслам автомат, юч минг компьютер, покер ойнаган 43 стол сыйырылгандыла.

Министр ичги затланы законлагьа бузукьлукьла этип, сатыуа чек салыуу, колониладан чыкьганланы иш эм жашуа журтла бла жалчытыуу, жолда кьоркьуусузлукьну сакьлауу не мадарлары этилгенлерини юслеринден да айтханды.

Депутатланы докладчыга соруулары кьеп болганды. Спикерни орунбасары Жанатайлы Салим аптекалада наркотиклери болган дарманланы акьылбалыкь болмаганла окуна сатып алганларын белгилеп, полициячыланы ал-

лай препаратланы сатыуа чек салыуу онгу бармыды, деп сорганды. Сергей Васильев айтханыча, ол иш жууаплы органла бла бирге тамамланады.

Законодательство, кьырал кьурулуш эм жержерли самоуправление жаны бла комитетни башчысы Хазратали Бердов а полициячыланы араларында борчларын тийишли даражада толтурмаганла ачыкьланганмыдыла, деп сорганды. Сергей Васильев тизгинлени тазалауа энчи магьана берилгенди чертгенди. Аны айтханыча кьере, былтыр тюрю-тюрю бузукьлукьла этгенлери ючюн 45 адам органладан кьысталганды. «Быллайда белгилерим, бьлюмлени таматлары аламы бойсунууларында болганла ючюн кьаты жууа-

пладыла, аманлыкь этгени таматасы да ишсиз кьалырга боллукьду. Ол а низамны сакьлауа уллу себеплик этеди», - деп чертгенди ол.

Культура, гражданду обществону институтларын айнтыу эмда асламлы информация органла жаны бла комитетни башчысы Борис Паштов «Кьоркьуусуз республика» деген система кьалай ишлегени билирге суйгенди. Министр айтханыча кьере, ол аманлыкьланы азайтыуа себеплик этгенди. «Жолда жюрюню жорукьларына бузукьлукьла этгенле, инспекторга улутха берип, жууапха тартылмай кьаллыкьларына кьоркьуу жокьду: камера хар нени да тюзлукь бла кьргюзтеди. Бу система коррупция аманлыкь-

ланы жолларын кесерге себеплик этеди», - дегенди ол.

Аграрный политика, экология, табийгатны хайырлануу эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетни башчысы энчи Сафарби Шхагапсоев а, жоллада аварияланы, алада ачыгьанланы саны ёсюп баргьанларын белгилеп, профилактика жаны бла кьаллай жумушла толтурлгьанларын билирге суйгенди. «Былтыр жоллада 184 адам ёлгенди, ол а бек кьепду», - дегенди ол.

Министр профилактика ишге энчи магьана берилгенди чертгенди. Аны бла бирге уа жолланы тапландыруу, кече аламы жарытыуу жаны бла мадарла этиледила. «Кавказ» федерал жолну бир кесеге кенгертиледди. Нальчикде уа аварияланы асламы Идаров орамда бола эдиле. Алай анда тросс тартылгьаны бла ачыгьанла ахырда жокьдула», - дегенди ол.

Докладны сюзгенден сора парламентарийле аны бла байламлы бегимни кьабыл кьргендиле. Ахырында спикер Татьяна Егорова полициячыла былтыр жетишимли ишлегенлерин, аны хайырындан а республикада болумну тапландырырга онг чыкьгьанын чертгенди. «Алай этилик жумушла энтта кьепдоло, аламы тамамлауа барыбыз да жууаплыбыз. Мындан ары да бирге хайырлы ишлербиз деп ышанама», - дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ЭЛЕКТРОКЮЧ

Тёлеулени толусунлай алырга таукелдиле

«Кабалкэнерго» компания бардырылган брифингде, аны таматасы Аслан Докшукин билдиргенге кьере, былтыр республикада 3,8 миллиард сом багьасына 1,1 миллиард киловатт электрокюч сатылганды. «Тарифле артыкь уллу болмаганлыкьга, тёлеуле жыйуу жаны бла кемчиликле уа бардыла», - дегенди ол. - Былтыр, сёз ючюн, жиберилген токну юч процентини ахчасы жыйылмай кьалганды. Бир

жаны бла ол аман кьорюмдю да болмаз, алай аны эсебин чыгьарсанг а, бир нечча миллион сомдан атлап кетеди.

Эм уллу берликлери болганланы араларында ол Нальчикде «Водоканал» компанияны, Терк районда уа «Водник» унитар предприятияны белгилегенди. Ала социальный жаны бла магьаналы объекте болганларын, аны себепли ишлерини тыйгьын салмазга, электрокюч сетьледен айырмазга

кюрешгенлерин да айтханды тамата. Быйыл а борчлары болганладан, битеу амалланы хайырланьп, аламы толусунлай жыярга кюрешириклерин да чертгенди Аслан Исусович.

Тюбешиуде хайырлануучуламы жумушларына кьараган араланы ишлерини Интернетде «Энчи кабинет» деген амал бла тёлерге боллугьуну юсюнден да айтылганды.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Рейд

Сакьатлагьа - кьолайлы онгла

«Россей ючюн» халкь фронтну келечилери «Сакьатланы тийишли иш бла жалчытыу» деген жамауат рейди бардыргандыла. Ала сакьатланы «Вершина» деген жамауат организацияны башчысы Игорь Какунин бла бирге КьМР-де халкьны иш бла жалчытыуу арасында болуп, саусуз адамла мекамга кираллыкьларын бла кьаллыкьларын тинтгендиле.

Арбачыкьлада жюрюгенле болушлукь болмаса, учреждение кеслери алларына киралмазлыкьлары ачыкьланганды. Мекамда излемлеге тийишлиликде пандус барды, алай ол мардалага келишмейди - асыры тикди. Андан сора да, пассажир транспорт тохтаган жерден учреждения дери кьалай барылгыын кьргюзтген белгиле жокьдула. Сакьатлагьа парковка да белгиленмегенди.

«Жарсыугьа, республикада мекамланы асламы кьылуу адамланы онглари тергелме ишленгендиле. Ол угьай, шахарда жюрюген окуна кьыйынды. Бордюрла асыры бийикден, тротуарга чыгьалмай, машина жол бла барырга тошеди. Ол а бизни жашауубузга кьоркьуу салгьаны бла бирге водительлеге да тапсыз келеди. Биз ол кемчиликке юйренирге, кесибизге мадар этерге кюрешибиз, алай бир-бирле уа юйлеринден окуна чыгьалмайдыла», - дегенди Какунин.

Кьалай-алай болса да, учреждения кесинде уа сакьатлагьа болушлукь тийишли даражада

бериледи. Алагьа очередьде олтурур кереклиси жокьду, ишчиле да адепдиле, адамланы излемлерине сакьдыла. Былтыр а халкьны иш бла жалчытыуу арага 985 сакьат келгенди, аладан 899-су ишсизле эсепге алынгандыла. Иш бла 220 адам жалчытылынганды.

Халкь фронтну регион бьлюмюно штабыны «Социальный тенглик» деген ишчи кьауумуну башчысы Фатимат Амшкова «Доступная среда» кьырал программаны жашауда бардырууга ахча бьлюнгенин эсертгенди. «Алай, анга да кьарамай, сакьатла социальный объектлени хайырланадыла дерча тийюлдо. Халкь фронт а чиновникле бу проблемага суукь кьезден кьарамай, борчларын тийишлисича толтурур ючюн, кьолдан келгенни этерикди. Рейден сора уа сакьатланы иш бла жалчытыуу жаны бла кьырал программага предложенияла хазырланьлыкьдыла», - дегенди ол.

Халкь фронтну регион бьлюмюно пресслужбасы.

КОЛЛЕГИЯЛА

Жыйылыуда жетишимлеге узгай, тамамланыллык жумушлагъа аслам эс бурулгъанды

КМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну коллегиясында былтыр тамамланган ишле сюзюлгендиле эм келик жыл этиллик затла белгиленгендиле. Республиканы Правительствосуну башчысы орунбасары, КМР-ни саулукъ сакълау министри Ирма Шетова докладында медицинаны айныууна чырмаган проблемаларга да энчи эс бурганды.

Аладан бири саусула эм аланы жуууклары бла тап селеширге юрениудю. Шетованы айтханына кере, энди поликлиникалада администраторла ишлеркидле. Ала, хар келгенге не жарсыу болгъаны соруп, кыйсы специалистге барлыкын айтырыкдыла.

Белгилисича, республикада диспансеризация этгенди. Ол

ла поликлиникалагъа неда больницалагъа бармайдыла. Озган аурууна бакъган а бек кыйынды. Диспансеризацияны кезиуонде жыйырма бла жети минг саусуз ачыкъланганды.

Ирма Шетова авариялада елгенлени саны Къабарты-Малкъарда бек бийик болгъанын ачыкъ айтханды. Болумну

Сезюз, кюлю специалистлени бизни республикага кыйтарыр ючюн, бек алга алагъа бийик хакъ телерге керекди. Шетова больница-лада, поликлиникалада ким кяаллай бир ахча алгъанын комиссия тинтгенин билдиргенди. «Учреждениеланы таматарыны жалналарын врачланкыкы бла тенгешдирге онг жокъду: кеслерине бийик тарихле жазадыла, багъыу учреждениеланы тутургуу болгъан специалистлеге уа – гитче. Бёлюмде жангы мардала кийриликдиле: башчыны иш хакъы докторлугъундан эки керенден кеп боллукъ туююлду», - дегенди Шетова.

элледе педиатрла жокъдула, хар сабий ауругъандан шахарга келип турган кыйынды. Шетова айтханга кере, элде шахар сабий поликлиникаланы бёлюмлери ачылыкдыла. Жарсыугъа, ол жерледе ишлерге сыйгенле аздыла. Алай «Земский доктор» деген программаны хайырындан болум бир кесек турленгенди. Энди жаш специалистле элни сайласала, алагъа бир миллион сом бериледи-жашау журт алыртыла.

Медицина экономика бла байламды. Бусагъатда кризисни хатасындан льготалары болган саусузланы дарманла бла толусунлай жалчытыртыла онг жокъду. Озган жыл кыркъ бир процентге толгъанды дарманла жаны бла план.

Болсада келленирча шартла да бардыла. Мычмай жетген медицина машиналары эскиле эдиле, аны хатасындан саусуладан тарыгыула да кеп болуп турганды. Былтыр саулукъ сакълау учреждениялагъа алтымыш жангы машиналар берилгенди, аладан кыркъ беши республикалы бюджетден аччагы алыннганды.

Озган жыл туугъан сабийлени саны да кыуандырганды, ала оюч минг бла төрт жүз сексен эки болгандыла. Орта эсепден саналган жашауу узунлугу 73,7 жыл болганды, Россейде - 70,8.

Саулукъ сакълау быйыл да аслам эс бурулукъду. Былтыр КМР-ни Саулукъ сакълау министрствосу кырал программалага кирип, бюджетден жети жүз миллион сом алганды. Мындан ары да Россейде бардырылган программалага кыатышыртыла умутлуду бизни министерство.

Коллегияда дагыда кыуаум больницаны башчысы да селешгенди. Жыйылыуда жетишимледен эсе проблемалага аслам эс бурулгъаны медицина мындан ары да айнырыгыны шартыды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Сурат авторнуду.

саусузланы саны ёсюп баргъанын кёргюзгенди. Аны себепли Профилактиканы арасы кыуаллыкды. Озган жыл тинтиулени этген 3498 ёксюз сабийден 66 процентин багъарга керекди. Битеу да саулукъларына кыаралгъанланы саны онбеш минден озганды, аладан кыркъ проценти жарсымазчадыла, онсегиз проценти ауругъа боллукъдула, кыркъ эки проценти уа багъылып, диспансер эсепде турурга керекди.

Хар халкыны, жерни кесини терелери бардыла. Бизде осал адетледен бири - ахырысы бла да болмай кыалгынчы, адам-

турлендире ючюн, жаланда врачланы усталыклары азлыкъ этеди, машинаны жюрттенгенин культуралары да ёсерге керекди.

«Врачланы усталыкларын ёсдюрюге аслам эс бурганлай турлукъбуз, - дегенди Шетова. - Москваны, Санкт-Петербургну белгили клиникаларында ишлеген он жерлешибиз Нальчикке кыйтхандыла. Министр айтханга кере, мындан ары да быллай зат бардырыллыкды, Россейни уллу шахарларында алчы урунган адамларыбыз туугъан жерлеринде ишлерча онгла кыуаллыкдыла.

Сора министр бизни республикада кенг жайылган туберкулёзга кыажу иш кюлендирилгенин билдиргенди. Озган жыл тубдиспансерге компьютер томограф, алты флюорограф, шёндюгю диагностика эм лаборатория аппаратура алыннганды, битеу да кыоранчла алтымыш жети миллион сомга жетгенди.

Элде саулукъ сакълауда да иги жанына турлениуле болгандыла. Анзорейде жюз бла жыйырма жерге район больница ишленгенди. Дагыда он амбулатория эм кыркъ эки фельдшер-акушер пункт ачылганды. Алай бир-бир

Конкуренцияга чыдарча амалла излегендиле

КМР-ни промышленность бёлюмюнде былтыр бурунгу жыл бла тенгешдиргенде 17,4 процентге аслам продукция чыгарылганды. Производство ну индекси тогуз процентден артык болганды. Розница сатыу-алыуда уа 100 миллиард сом багъасы товарла сатылгандыла. Аны юсюнден республиканы Промышленность эм сатыу-алыу министрствосунда бардырылган кенгешде аны башчысы Залимгери Губашиев айтханды.

Министрни докладында импортну алышындыруу ишге себеплик этиуге аслам магына берилгенди. Белгиле, уллу инвестиция проектлени жашауда бардырыртыла не жаны бла да билеклик этерге кереклисин чертгенди ол.

Конкуренция кыаты болган рынокда продукцияны качествосуна да энчи эс бурмай боллукъ туююлду. Производстволада тийишли системаны (качествону менеджментин) синдиреу сатыу-алыугъа эмда предприятияланы саулай ишлерине себеплик этерикди. «Сёз ючюн, «Терекалмаз», «Кавказкабель», «Севкавентген-Д», «Баксан-Автозапчасть», «Фарма Интернейшнал» компанияла ол излемлени сансыз этмейдиле, аны себепли чыгарган продукциялары халкыла аралы стандартлагъа келишеди», - дегенди Залимгери Губашиев. Ол билдиргенге кере, Нальчикде бийик вольту аппаратура чыгарыучу заводда да бу система жууук кезиуде хайырланылып

башланырыкды. Конкуренцияга чыдарга себеплик этерик амалладан бири - энергияны аяган технологияланы хайырланыуду. Ала синдиреуле баргъаны бла энергоресурсла эм ызы бла продукция да учуз боллукъларына сёз да жокъду. Бу ишге министерство дайым эс бурганлай турлугун белгилегенди докладчы.

«Гидрометаллург» заводну ишини юсюнден кенгешде энчи селешингенди. «Анда производствога экологияга хата салмагъан технологияланы синдиреу не халда болгъаны, предприятие болумну игилендиреу муратда не мадар эте баргъаны да дайым контролда турадыла», - деп ышандырганды

Губашиев. Республиканы Правительствосу бла «Вольфрам» деген акционер общество иши кыуаум кыурагъандыла. Аны борчу - заводну Нальчикден тышына чыгарырча амал табыуду эмда мадар этиуду.

Жыйылыуда эркинлик берилмеген жерледе сатыу-алыу кетериуно, багъалага контроль этиуно юсюнден да айтылган эди. Мында кетюрюлген проблеманы юслеринден оюмларын келле билдиргендиле, тийишли рекомендацияла да этилгендиле. Саулай алып айтханда, министрствону былтыргы иши игиге саналганды, деп белгилегендиле кенгешге кыатышханла.

Басмагъа **ОМАРПАНЫ Мурат** хазырлаганды.

Субсидияла

Кредитлени жабаргъа себеплик

РФ-ни Правительствосу эл мюлк продукцияны чыгарыуда, эти малчылыкны объектлерин жангыртыуда неда аланы кыурулушларын бардырыуда хайырланылган инвестиция кредитлени процент ставкаларыны бир кесегин жабарга деп бюджетден кыаллай бир ахча бёлюнюрюгюн белгилегенди. КМР-ни Эл мюлк министрствосуну пресс-службасындан билдиргенлерине кере, кырал бюджетден республикага бу жумушлагъа быйыл 220 миллиондан аслам сом бёлюнюрюкю. Аны юсюнден келишимге КМР-ни Правительствосу бла РФ-ни Эл мюлк министрствосу келир айда кыол саллыкдыла.

Бизни корр.

Саулукъ

Баурунга кыарат га, ырахатлы бол

7-чи мартда Нальчикде Лермонтов орамда Онкология диспансерде бауруну эмда ёт орунну диагностикасыны кюню боллукъду. Ол эрттенкиде сагъат тогуздан кюндюз юнге дери бардырыллыкды. Ары ким суйсе да, аллындан жазылмай, направиение да алмай келирге эркинди. Биргезиге жаланда шагатлык этген удостоверениягыз болсун

эмда (аллай амал бар эсе) бауруну УЗИ диагностикасыны кёргюзтген кыагытыгыз.

КМР-ни Саулукъ сакълау министрствосундан билдиргенлерине кере, бауруну ауругъанын ачыкълану бююнюкде да кыйын болганлай кыалады. Ол асламында кёнге дери кесин билдирмейди. Тийишли диагностика уа аны эмда кеп тюрюю башха аурууланы да туура этерикди.

Соруулары болганла аланы **42-56-42** телефон номерге селешип берирге эркиндиле.

Жылла, адамла, къадарла

Берекетден толу юйюр

Мен Жангы Малкъар элде жашаган ахшы адамланы юсеринден жаза турганма. Бегюннго хапарым. Хочуланы Шамилни юйюрюню юсюнденди.

Тамата 1922 жылда Кенделенде уллу юйюрге тууганды. Атасы Магометни бу элде бек уллу къыйыны барды. Аны башчылыгы бла мында школ, межит эм контор ишленген эдиле. Жалгъан дау бла 1938 жылда тутулуп, жокъ болганды.

Уллу Ата журт уруш башланганда, Шамилни юч къарындашы фронтка кеткен эдиле. Аладан жангыз Мухамат ауур жаралы болуп къайтханды. Анасы Жулдюз беш гитче сабийи бла битеу халкъ бла бирге кечгюнчюлюню азабын сынаганды. Жаннетли болсун, кеси да Къыргызстанда дунясын алышханды. 25-26-жыллыкъ эки эгечи бла 13-жыллыкъ къарындашчыгы, аналарындан сора кеп да турмай, ачдан елгендиле.

Ол жылланы эсине тюшюре, огъурлу акъсакъл блай айтады: «Кечгюнчюлюню кеслерини башларында сынагъанла аздан-аз бола барадыла. Бизни телюбюз кетсе, малкъар халкъ кergen зарауатлыкъны жаш телюлеге керти болгъаныча ким айталлыкъды? Сёз ючюн, мени анамы, эгечлерими бла къарындашчыгъымы не терсиклери бар эди? Халкыны аллында ишлеп айланган атамны уа не хатасы жетген болур эди властьха? Бу соруулагъа мен бир да жууап табалмайма. Энди аллай къыйынлыкъланы бир инсан да сынамабын».

Орта Азияда жашаганда, Шамил бир ишден артха турмаганды, малчылыкъ бла кюрешгенди. 1947 жылда Атмырзаланы Мухажирни къызы Халимат бла юйюр къурайды. Ала, бир бирни биллип, бир бирге хурмет этип жашагъанлы 68 жыл болуп келеди. Хочу улу Туугъан журтха къайтханда, юйюр Кенделенде

тохтайды. Алай кеп да турмай 1958 жылда Жангы Малкъарга кечеди. Энди къурала турган элде къайгы кеп болгъаны себепи Шамил колхоз ишеги тири къатышады. Кеп жылланы ичинде мал доктор эди. Халимат бла бирге тогуз сабийни есдоргендиле: алты къыз бла юч жаш. Барына да билим бергендиле, юйлендиргендиле. Ала, бирер ише урунуп, атларын иги бла айтдыргъандыла.

Тамата жашы Тахир мал доктор, эл Советни председателини мюлк жаны бла орунбасары болуп да урунганды. Шаухал колхозда шофер эди. Гитчелери Шарали милицияда къуллукъ этгенди. Майор чыны бла пенсиягъа чыкъганды. Къызы Гулина, социальны ишчи болуп, къартлагъа, къарысузлагъа кеп болушлукъ этгенди, Барина иги кесек замандан бери бухгалтерди. Дарина бла Людмила да - тюкенчиле, гитчелери Роза - ашазыкъ уста. Тудукъларыны саны

24 жетеди. Аладан туугъанла да 35 боладыла.

Бу къысха газет материалда барысыны юсюнден да айтыргъа онг жокъду. Туудукъланы ичинде устазла, врачла, экономистле, полициячыла, юристле эм башха жерледе урунганла да бардыла. Сёз ючюн, Шамилни къызындан туугъан Хайырланы Люба, медицина факультетни айырмалы бошоп, элибизде врач болуп ишлейди. Атын махтау бла айтдырады.

Бу огъурлу юйюрюню бек жарсытхан иш да болганды: 2011 жылда къызлары Фатима дунясын алышханды. Аны эки жашчыгъыны ауараларын эгечи Люда боюнуна алып, бек тынгылы къарайды.

Шамил бла Халимат! Мындан ары бушу сынамай, тудукъларыгызгъа къууана, алагъа юлго бола, кеп жылланы жашагъы.

БАТЧАЛАНЫ Лариса.
Жангы Малкъар эл.

Шимал Кавказ
кюн сайын

«Кърым» бла «Ингушетия» радиостанцияла эфирни бирге бардыргъандыла

«Кърым» эм «Ингушетия» деген эки радиостанция биринчи болуп эфирни биригип бардыргъандыла. Аланы къуллукчулары ахыр жарым сагъатын ичинде жаман айрыкмада жашагъанланы эрикгенлерин кетергендиле «Три джигита плюс» деген Магасны студиясындан.

«Кърымны журналистлери кеслерини радиоларыны юсюнден айтханларына кере, беруилени жети тилде бардырадыла, кеслери да быыл 80-жыллыкъ юбилейлерин белгилерикдиле,-дегенди ТАСС-ны корреспондентине «Ингушетия» деген радиону баш редактору Ахмет Медов. «Биз бир бирибизни юсерибизден кёбюрек билирге керекбиз, алай эсе, къыралны регионлары араларында аллай радиокөпюрле бек керекдиле эм ала бек хайырлыдыла»,-дегенди баш редактор.

«Мен бек суюме коллегаларым бла байламлыкъ журюторге эм къайда къаллай байрам болгъаныны юсюнден телефон бла сёлешип билирге,-дегенди «Кърымны» баш редактору Ростислав Семеня. Артыкъда энчи кюнлени, магъаналы ишлени бирге белгилерге керекбиз,- дегенди ол.

Волгоград областда рельс автобуса журюрюкдюле

«Волгоград областда рельсала бла журюген төрели РА-2 деген дизель моторла бла жалчыгъын лынган, пассажирлени жолну электрофикацияланган кесеге бла угъай, рельсала бла журюрюк автобуса бла алышындырылдыла»,- деп билдиргенди ТАСС-ны корреспондентине «Волгоградтранспригород» деген компанияны генеральный директоруну орунбасары Алексей Гусев.

«Электрорельс деген бек керекдиле, шендю бизде ала онеки боладыла. Ала электросетьле болмагъан маршрутлада адамланы ташылыкъ тейлюкдюле. Алай жерледе шахарны тийресинде адамланы он тепловозла бла рельсалада журюген алты автобус ташыйдыла,-дегенди Гусев.

Аны айтханына кере, озгъан кюнде областха рельсалада журюрюк жетинчи автобус келгенди. Кертисин айтсакъ, ала бек игиледиле, тепловозладан эсе аялуладыла, дегенди Гусев.

Чеченли альпинистле беш тау чукуйгъа ёрлерикдиле

Чеченли альпинистле Хорламны байракъларын Россейни эм СНГ-ны къыралларыны беш уллу тау-ну төппелерине орнашдырылдыла. Спортсменле ёрлерик тау төппелерден бирине альпинистле «ТАСС-ны төппеси» деп атагъандыла, дегенди агентствода проектни онуючусу Максим Бугаев.

«Биз бек бийик беш тау төппеге минер муратлыбыз, алай бла Хорламны Жулдюзун – Уллу Ата журт урушну бек сыйлы саугъасын - энчи белгилерге дейбиз. Аны айтханына кере, проект битеу жылгъа деп жарашдырылдыла. Ол кезиуде экспедицияла, табийгат болуула чырмаулукъ этмесе, таулагъа ёрлеуно бардырылдыла. Проект тамам этилгенден сора тау төппелерде орнашдырыла турган, 1945-чи жылда Рейстагны чукюна орнашдырылган байракъны прототиби Грозныйде Ахмат хажи атлы музейге берилликди сакъланыргъа деп».

Терек бахчала танг кенгерликдиле

«Ддыгъада жаз башында интенсивный маталлы алма, кертме тереклени зыгытларын 100 гектаргъа орнашдырылдыла, аланы италиялы технология бла ёсдорлюкдюле. Аны хайырындан терек бахчала 620 гектаргъа кёбейриклик,- деп билдиргенди ТАСС-ны корреспондентине республиканы эл мюлкюно башчысы Юрий Петров.

«Жууукъ кезиуде къартайган, хайыр бермеген терек бахчаланы кетерирге федеральный бюджетден 1,1 миллион сомдан аслам, жангы терек бахчала къуаргъа да 8,4 миллион сом берилликди. Анга республикалы бюджетден 900 мингге жууукъ сом бёлюнюрюкдю, - дегенди Петров.

Контрактчыла болургъа суйгенле асламдыла

Сауутланган кючлеге контрактчыланы алыу акция Астраханда жетишми бардырылдыла. Мингден аслам адам мобильный пунктлагъа келгенди, аладан 250-си аскер къуллукъда ишлерге алыгъыз деп заявленила жазгъанды, деп билдиргендиле Кюруулануы министрствода.

Контрактчыланы алыу акция узакъ авиацияны стратегиялы бомбардировщиклери эм «Стрижи» деген бийик усталыкылы пилотагъа къауум къатышып бардырылдыла. Бу ише 15 мингден аслам адам къарганды.

Профессионалла

Окъуучуларын сёзсюз ангылагъан устаз

Башийланы Марта Батталовна Хабаз элны сабийлерин юйретип келгенли къыркъ жылдан атагъанды. Аны окъуучулары бусагъатда республиканы кеп жууаплы жерлеринде урунадыла. Ала врачладыла, устазладыла, къурулушчуладыла, алимледиле.

Къайсы устазча, ол да сохталарыны жетишиллерине къууанады. Сёз ючюн, мен аны бла ушакъ этгенде, КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алиини юсюнден уллу ёктемлик бла айта эди.

Бусагъатда ол төртюнчю классда дерсле бередиди. Анда онсегиз жаш бла къыз бардыла. Аланы араларында артха къалгъан жокъду. Устаз юйрету ише да уллу магъана бередиди. Адеп-къылыкъны жорукъла-

рын сабийлени эслерине дайым да салгъанлай турады, аланы не затха номерликлери болгъанларын ачыкъларгъа итинеди, аны айнытыну мадарларын этеди.

Школда «Дуня сабийлени кёз къарамлары бла» деген кружок ишлейди да, анга да Марта Батталовна юйретгенле тири къатышадыла. Ала карандашла эм боюла бла да суратла ишлейдиле, къумачладан, агъачдан абериле къурашдырадыла.

Мен устазны атын биринчи кере эшитгенimde, аны оруслу сунган эдим. «8-чи мартда туугъанма да, атам бла анам алай атап къойгъан эдиле манга»,- дейди ол.

Аны дерсинде олтуруп, ол аны керти окъуна чыгъармачылыкъ хал-

да къурагъанын, ауазын кётюрмей, сабыр сёлешинген кёргенме. Хар сабийге энчи къарайды, сора ангыламагъан болса, кёзлеринден биллип къояды. Анга деп айтханын дагъыда къатлайды. Коллективде да аны суйгенлери, намыс-сый бергенлери сезилип турады.

«Ол айырмалы устазларыбыздан бириди. Биз, жаш телю, андан кеп затха юйренебиз. Ол да сынауун къызгъанмай берирге хазырды»,- дейди школну директору Кючмезланы Халимат Ибрагимовна.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
СУРАТЛАДА: Марта Батталовна дерсини кезиунюнде; ол окъутхан сабийле.

Суратланы автор алгъанды.

★ ХОРЛАМНЫ САУГЪАЛАРЫ ★

Ата журт урушну ордени

Аны бла рядовойладан башлап генераллагъа дери аскер операциялары жетишимли болууларына себеплик этген, батырлык да болдурган аскерчиле саугъалангандыла. Ол орден узакъга созулмай берилгенледен эди. Аны бла саугъалауу юсюнден буйрукъну корпуслары командирлери окъуна чыгарып кыйгандыла, алагъа аллай оноуну кеп кезиуледе уруш кыты барган жерледе этерге тыюнгенди.

Орден 1942 жылда 20-чы майда тохташдырылганды. Аны юсюнден буйрукъну Сталин кеси ол жыл 10-чу апрельде РККА-ны тылыны таматасы генерал Хрулевха бергенди. Ол Улуу Ата журтуруш бара турган кезиуде кыралган биринчи совет ордени. Дагъыда СССР-ни саугъалары араларында биринчи эм экинчи даражала бек алгъа анга деп тохташдырылгандыла.

1985 жылда фашизмни Хорлауу 40-жыллыгыны намысына Ата журт урушну ордени ветеранлагъа деп сыйлы саугъача кыйтарылганды.

1-чи даражалы орден 32 граммдан артык тарта эди. 583-чю пробалы алтындан (9 грамм чакълы бирден) кюмюш кышулуп (17 грамм) алай хазыранганды. 2-чи даражалысыны аурлуугу уа 28 грамм эди. Кюмюшден (24 граммдан аслам) алтын кышулуп (0,325 грамм) ишленгенди. Ортасындагы оракъ бла салта ордени эки даражасында да алтындан этилингенди.

Аны автору Сергей Дмитриевди («3а отвагу» эм «3а боевые заслуги» майдалла да аны юлгюсю бла ишленгенди). Формасын бла белгилерин Александр Кузнецов жарашдырганды. Конкурс болмаганды, нек дегенде ол жумушну мычмай тамамларга керек эди, художникледен а кепллери эвакуацияга кетгенди.

Ата журт урушну ордени биринчи кавалери 1942 жылда 2-чи июнда артиллерист капитан Иван Криклий болганды. Майда аны дивизиону Харьков тийреледе барган кыты сермешлени кезиуледе алгъа уруп келген 200 немисли танкны тохтатханды, аладан 32-син да гунчэтип. Беш танкны уа Криклий кеси аллына чачдырганды.

Бу саугъа аскер операцияладан бирине кыатышханлары барысына да берилген кезиуле да бардыла. Биринчи болуп анга суу тиюнде жюзген «К-21» кыйыкыны экипажы тийишли болганды. 1942 жылда 5-чи июлда ол Баренцево тенгизде душманны «Тирпиц» деген бек уллу кемесин батдырганды.

Орден бла дагъыда аскер бөлүмле, предприятиеяла эмда газетле окъуна саугъалангандыла. «Комсомольская правда» да ол сыйгъа тийишли болганды. Аны 1945 жылда 26-чы майда «совет жаш тёлую социалист Ата журтха сыймекликни, анга кертичи болууну ниеттеринде юйретиуге уллу кыйын салганы, жаш адамлары немис-фашист ууучлауулагъа кыажу кюрешге кышууларына себеплик этгени ючюн» саугъалагандыла.

Ата журт урушну ордени бла бир адам бек аздан беш кере саугъаланыргъа болук эди. Лётчик Иван Евграфович Федоров 1-чи даражалы төрт ордени эмда 2-чи даражалы да бир ордени кавалери болганды. Аны кыдары сейир эди. Испанияда уруш этгенди. 1942 жылгъа дери тылда сынаучу лётчик болганды. Фронтха самолёту бла бирге

кычып кетген эди. Урушну ахырына Ленинград фронтну истребительлени авиация дивизияларына полковник чында башчылык этгенди. Анга Совет Союзу Жигити деген ат аталганды.

Бизни таулу жашларыбыздан да бу сыйлы ордени кепле алгандыла. **Доттуланы Ибрагим** аны бла төрт кере саугъаланганды. Ордени эки даражасын да алганы араларында уа генералыбыз **Деппуланы Хаким**, лётчик-истребитель **Безюланы Мухарбий**, капитан **Ахшакъланы Элжорукъ**, Севастополь ючюн сермешде чынтты жигитча өлген **Кючмезланы Абдулла**, аскер батальону командири майор **Батчаланы Исмайыл**, батареаны комиссары **Къулбайланы Мухажир**, топу мараучусу **Гельяланы Исхакъ** эм кеп башкала бардыла.

Аскер корпусу эскадронуу командири болуп турган, Рейстагны кыбыргасында атын жазган **Чеченланы Шамил**, Венгрияны Секешфехервар шахары ючюн сермешледе этген жигитчи ючюн капитан **Къудайланы Хасан**, Дондагы Ростову бла Одессаны азатлаугъа кыатышхан **Бийчеккуланы Хажы-Мурат**, уруш жолла бла Берлинге дери жеткен **Атталаны Хусей**, Созайланы **Ако**, юч кере жаралы болуп Чехословакияга дери жеткен **Батырбайланы Мухутдин** эм дагъыда кепле 1-чи неда 2-чи даражалы орден бла саугъалангандыла.

ТЕКУЛАНЫ Хауа.

АКЦИЯ

Патриотлукъну бла кишиликни дерси

Ата журтну Къоруулаучу кюнне жоралап Ич ишлени министрствосу келечилери Бахсан районну школларында «Кишиликни дерси» деген акция бардыргандыла. «Быллаш иш акылыбалык болмаган жаш адамлары араларында тууган жерлерине сыймекликни, патриотлукъ сезимни, граждандан эм конституция борчларын толтуруугъа талпындырад», - деп билдиргенди МВД-ны КъМР-де пресс-службасындан.

«Ярыгина», «Глок-17» керохла, уллу калибри снайпер ушок эм пулемёт да бар эдиле. Мында да алагъа эс бурмаган, къолунда тутаргъун сыймеген чыкмады.

Ызы бла тамата класслары окъучулары жараула бардыр-

Бахсан шахарны 1-чи номерли эм Заюково элли 2-чи номерли орта школларыны тамата классларында окъугъанлагъа бу дерс министрствону энчи бөлүмюню базасында этгенди. Ол кысыха тарыхдан башланганды. Жаш адамла «Урал» машинаны юсюнде окъла кыйгъан ызлагъа кыарагандыла. Ичинде да олтуруп көргенди. Техника, кертиси бла да, сотрудниклени сакъларча болганын сезгенди.

Экскурсияны кезиуледе школчулары автоматны чачаргъа

бла жыйргъа юйретгенди. Кеп адам сауут бла кюреше хазна билмейди, бютонда тишируула. Болсада Заюковону мектебини завучу, автоматны халине усталыгын көргюзтүп, окъучулары бек сейир этдиргенди. Окъугъан заманында ОБЖ – да алган билимни болушханды», - дегенди Лариса Ойтова, чемерлигин ачыккълай.

Школчулагъа бусагъатда МВД-ны энчи бөлүмю къаллай сауутланы хайырланганы да көргюзтүлгенди: «Стечкина»,

гъан спортзалда да болгандыла. Турникетле, грушала, тюрлю-тюрлю тренажерла, адам саулугъун кючлерча хар не да бар эди анда.

Экскурсияны ахырында жаш адамлары татлы столгъа чакълары берилгени юсюнден оюмларын айтхандыла, соруула да бергенди эмда быллай акцияны кырагъанлагъа ырызлыкъларын билдиргенди.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Ачыкъ эм ангылашыныулу

Майский шахарны биринчи номерли гимназиясында электрокючю юсюнден дерс бардырылганды. «МРСК СК» компанияны КъМР-де бөлүмюню келечилери 5-8-чи класслары окъучуларына ток кыоркыуу болганыны юсюнден кеп тюрлю информация бергенди. Мультфильм видеороликледе сабийле электрокючге уллу келлюк неге келтирилги бла шагъырейленгенди, ызы бла семинарда специалистге сорууларын да бергенди.

Бу жумушну магъанасы баямды: сабийле ток аланы саукулларына, жашауларына да бек кыоркыуу болганын артык сезмейди, билмейди. Кыонакъла алагъа электрооборудованияны, аппаратураны, ток ызланы кыатларында кеслерин кыалай журютюрге кереклигин эмда электрокючю хайырлануу бла байламлы баш жорукъланы юслеринден тынгылы билдирге кюрешгенди. Дерс анда айтылган затланы сабийлени хар бири да иги ангыларча алай бардырылганды.

«Жерде атылып неда чыпынладан юзюлюп, эниште

тагылып турган ток ызлагъа тиерге жарамайды! Трансформаторлары, электротехника объектлени кыатларына барма, аланы тийрелеринде от этме! Ишлей турган приборлагъа суу кюллеринг бла тийме!» деген жорукъланы специалистле слайдла бла көргюзтүп, сабийлени хар бирини да эсинде кыалырча алай ангылатхандыла.

Ызы бла окъучулагъа бу бөлүмде урунганлары ишлерин юсюнден кеп хапар айтхандыла кыонакъла. Алагъа энчи кийимлени, техника кереклени көргюзгенди, аланы хар бирине да тюрлю-тюрлю сувенирле бергенди.

Дерс бошалгандан сора компанияны келечилери бите басма материаллары бла плакатланы учрежденигъа бергенди. Аны ОБЖ-дан устазы Жантуудулары Рустам бери келип, бу магъаналы ишни таммагъанлары ючюн кыонакълагъа ыспас этгенди, бите басма материалдан а электрокюч бла байламлы тематика стенд кыуаргъа дегенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЛИТЕРАТУРАНЫ ЖЫЛЫ

«Кино театрны жокъ этмегенича, Интернет га китапны жашауубузган кетераллыкъ туюлдою»

- Литератураны жылында анга кезъ кырам тюрленир неда бир уллу жумушла бардырылырла деп ышанамыс?

- Китеп басмада ишлегенлеге кыайсы жыл да Литератураны жылыды. Уллу Россейде кеп тюрлю иш этилинирге белгиленгенича, бизни республикада да Жазычуланы союзуну, библиотекаланы, басма юйлени, адабият музейлени жарсыуларына эс бурулур деп ышанам. Жашаудан кетген, адабиятта белгили ыз кыойганланы атлары унутулмазча мадарла да этилирге керекдиле. Районлада, элдеде китеп токене ачылсала да иги эди: малкыар, кыабарты тилдеде чыгармаланы окууганланы асламысы анда жашайды.

Жамауатны, бек да жаш адамланы, сабийени китеп окуургга келендирича, адабият ингириле, жазычула бла тубешиле, олимпиадала, конкурсла, кермючле кыурапырларына ийнанам. Биз кесибиз да аллай ишледен бир жанында кыаллыкъ туюлдою.

Окуучула да аз туюлдоюле, ара басмаланы китептарыны багъалары асыры бийикди ансы. Бир нечча жыл мындан алда Нальчикде бир токенеде, жыйымдыкъланы багъаларын эки кереге тюрюрюп, акция бардырганларында, эки - юч кюнню ичинде анда хазна зат кыалмаган эди.

«Эльбрус» китеп басманы ишине да тийиш эс бурулур деп сакълайма. Арт 5-10 жылны ичинде бизде малкыар халкыны миллет маданиятыны өзегин тутхан китеп басмалангандыла, ол санда «Ездан адет», «Кыарачай-малкыар ойберле бла элберле», «Кыарачай-малкыар халкъ жомакъла», «Кыарачай-малкыар мифле», малкыар жарыкъландырычуланы публицистика чыгармалары, Мызыланы Исмайлыны тарых ишлери... Ол жыйымдыкъланы кыайсы бирин да хайырланып, бек тынгылы ишле бардырырга боллукъду.

Бюгон бизни кыралыбыз экономика, политика жаны бла да кыыйн болумгга туюшп турады. Адамланы патриот ниетде юйретген, миллетлени, инсанланы бирикдирген кючледен бири Россейде, Совет Союзда да дайым да уллу орус классика адабият болуп келгенди. Бюгон да аны ол кюнчон хайырларырга керек болганы баямды.

Кертиси бла да, адамлыкъ, огурулулукъ, жандаурулукъ, бир бирге сакъ болуу бла кыайгырылулукъ, тууган журтха сыймеклик, кертичилик, халкыны аллында адамны инсан борчу - бу затпадыла чынтыты литератураны уллу чыгармаларыны бийик ниетлери. Ол ышанланы кесине сингдирген, алгъан адам биреуню жорегин ачытмаз, юйюн оймаз, жашауун юзmez, уруш ачмаз, кюлон кыаннга боямаз. Китепны

Быйыл Россейде Литератураны жылы болганы себепли аны бла байламлы газетни бетлеринде материалла бере турлукъбуз. Бюгон а бизни ушакъ негерибиз «Эльбрус» китеп басманы директоруну орунбасары, КъМР- ни культурасыны сыйлы кыулукъчусу Додулары Таубийны кызы Асиятды.

аллай кючю болганына мен ишекизме. - Сен айтхан бла ыразыма. Кесибизни адабияттан а кыаллай юлголе келтирирге боллукъду?

- Бизни халкыбызны эм уллу байлыкъларындан бири - аны суратлау сёзю, адабиятыды. Адамны кесини миллетини жашыны, кызыны уллу Ата журтуну инсан болургга борчу барды. Биз Кязим, Керим, Кыайсын бла ёттемленебиз, аланы адамлыкъларына сейир этебиз. Закыйлерибиз а китепха, билимге не кезден кыарагандыла? Чёпеллеу эфендиге аталган «Ичги сёз» деген назмусында Кязим:

*Сени кёзюнг ачыкды-
Орус тилини билесе,
Бу жол да, кеп жер танып,
Батыр болуп келесе...
Ай, Чёпеллеу, кыонагым,
Жокъмуд манга бир мадар-
Орус тилини сырларын
Арап тилича ачар?»* дейди.

Кёпню кирген, кёпню билген, бир нечча тилде да сёлешалган Кязим, дагыда ажым этип, орус тилде китепканы окуялмаганына жарсыды. «Окьююкъ» деген назмусында билимге чакъырады. «Жахил» дегенинде, кыарангылыкны кыаты сётеди. Кыайсын а! Китепканы аныча сойген! «Так растёт и дерево», «Поэт всегда с людьми» деген чыгармаларында кыаллай бир жазычууну юсонден уллу сыймеклик бла айтады! Танзила да – алай.

Малкыар адабият, бек да поэзия- битеудени даражадады. Бизге тегерекеде кёлне сукъланган да этедиле.

Жазычуларыбыз кеслери уа окуучугъа кыаллай сый-даража бередила! «Иги билеме - сенсиз болмаз эдим», - дейди Кыайсын. «Келигиз, окьююкъ! Кеси кесибизни таныйык!» - деп айтырыгымы келеди. Бир китепканы окууп, бир ниетлеге табынып, биз да бир миллет болабыз. Ол бек да жаш тёлгоге керекди.

- Сен жаш тёлнюю сагындынг. Факмулу, билимми кепдо бюгонню жашланы, кызыланы араларында. Алай ала

Интернет бла кюрешгенлери уа поэмодю?

- Хау, Интернетсиз жашаууну бюгон кёз аллынга келтирген да кыыйнды. Алай кёз бюсюнде андан биз информация алабыз, керти, терен билимни уа – китепладан. Электрон книгада да бардыла. Алай алилле тинтип, сынал кёргенлеринде, адам тёрели, кыагытта басмаланган затланы терикрек окуйду монитордан эсе. Кино, телевидение театрны жокъ этмегенича, электрон чыгарма, планшет, смартфон дегенча затла кыагыт китепны жашауубузган кетераллыкъ туюлдоюле. Умберто Эко адам улу техниканы не бек айнытса да, кыыпты, дингил, кыашыкъ, китеп дегенча затладан ёморде да айырлыкъ туюлдою дегени мен бек тюзге санайма.

- Сиз кыйын 1990 жыллада да тохтамай ишлеп турганыгыз махтаууду. Бюгон а хал кыалайды?

- Кертиди, бизни китеп басмабыз, 1928 жылда кыурагъанлы бери, жаланда Улуу Ата журт урушу заманында республиканы фашист ууучула алгъанда болмаса, ишин бек кюнда тохтамаганды. Кеп огурулу адамны кыйыны барды тиражлары миллионладан атлаган китепларыбызны. 1960 жылладан башлап 2000 жылгага дери ала тюрлю-тюрлю Россей, Битеусоюз, халкыла аралы кермючледен саугъа алмай кыайтмагандыла.

Жарсыугъа, бюгон кермючлеге барырга бизни онгубуз жокъду. Алай элли жыл мындан алда Нальчикде Россейни Китеп басмачыларыны ассоциациясыны жыйылуу болганында, кыралны тюрлю-тюрлю регионларында, Москвада эм Санкт-Петербургда чыкъган китепладан кыарау кыурагъан эди. Узакъладан келген кыонакыла бир ауздан: «Биз мында китепла былай бийик даражада чыгадыла деп турмай эдик», - деп, бизни ишибизге уллу багъа бичгендиле.

Мен ол затха алай бек сейирсимейме, нек дегенде биз китепканы басма жорукъланы бузмай чыгарарабыз. Ала кюншу Кавказ республикалада, кыралны башха

шахарларында болсала да бек сюерик эдим. Совет Союзну заманында ол иш иги кыуралып эди.

- Литература, театр, искусство да, адамны ич дунясын байкъландырып, иги этедиле, дейдиле. Башхада айтханда, аланы баш борчларыды ол. Сен анга ийнанамыс?

- Сёзсюз, ийнанам. Искусствону, ол санда литератураны, мураты, баш магъанасы- адамны болганындан иги этергеде, анга жол, юлго кёргозторгеде. Юсюбюздеги жыл Литератураны жылы болганы бошдан туюлдою. Кыралыбызда жангыдан жангыдан келебиз: суратлау адабиятсыз, китепканы ачмай, миллет боаллыкъ туюлдою. Ол кыайсы халкыны да маданиятыны тамалы, мурдоруну, Адам улуну тарых жолун, битеу акъылын, оюм кыудуретин, дунялыкълан ангылауун жыйышдырып сакълаган олоду.

Аны тёлуден тёлгоге билимни ётдюрген сейирлик амал болганында уллу алилле, акъылманла дайым белгиленгендиле. Бизни кыралда жазычууну, суратлау сёзюне даражалары бек бийик болгандыла. Айтхылы жазычула миллетни устазлары болуп келгендиле. Китеп юйретуи ишде хар заманда да баш магъананы тутханды.

1980-чи жыллада Американы президенти кыралда окууганланы саны аздан-аз бола барганын билгенде: «Нация в опасности!» - деп бошму кыайгыга киргенди? Китепканы кючю уллуду, кырал кюркюузуслукъну жалчыханга дери.

- Бу жыл кыаллай китепканы чыгарып муратлысыз?

- Ана тилибизде Зумакулланы Танзиляны «Сайламаларыны» экинчи томун, Ёлмезланы Мурадинни «Учхан айрыкамны хангошасын», дагыда Ахматланы Сафариятны «Аян таушун», Бегийланы Абдуллахны «Кыайтарылмазлыкъга кыайта» деген аты бла сайлама кёчюрмелерин айтырга боллукъду.

Улуу Хорламны 70-жыллыгына жоралап, Совет Союзну Жигити Уммайлары Мухажирни юсонден китепканы хазырлай турабыз. «Жангы атла» деген серияда факмулу жаш кызычык Газаланы Аминатны биринчи китепчыгы чыгарыкды. Аны аты - «Кёпюрге барам» деп алайды. Орус тилде белгили алимибиз Кючюкланы Зукураны «Балкарская вертикаль» деген статьяла кыыйымдыгы да окуучуланы кыуандырып деп ышанарабыз. Бек гитче сабийчыкыре деп тюрсюню, ариу суратлары бла жомакыла басмаланырыкдыла. Хар замандача, окуу дерслик китепканы асламдыла планыбызда.

САРАККУЛАНЫ Асият.

Суратны автор алганды.

Магар

Адабиятха сейирлерин кыозгъай

Бу кюнледе Т. К. Мальбахов атлы миллет библиотека КъМР – ни Кеп функциялы жаш тёлнюю арасы бла бирге Литератураны жылына атап, «Адабият лабиринт» деген интеллектуал – интерактив эришиу кыураганды. Анга шахар школланы окуучулары, студентле да кыатышандыла. Бу конкурсу ара магъанасы уа жаш адамланы республикада жашаган халкъланы тарыхларына сейирлерин кыозгъау, чыгармачылыкъ факмуларын айнытыу эмда адабият жаны бла билимлерин ачыкыла болганды.

Жети командагга тёртшоер адам киргенди. Оюну чегинде алагъа библиотекаланы башха – башха бёлюмлеринде керекли литератураны табаргга, сойген авторланы назмуларындан тизгинлени кёлден окуургга, жазычуланы чыгармачылыкъ жолларындан билимлерин ачыкыларгга керек эди. Белгили романланы бла хапарлары атлары букъдурлугъан ёлберле бла ребуслла уа жашланы бла кызыланы сейирлерин бютон кыозгъаганын белгилерчады.

Ол кюн культура араны залларында тёрели шошлукъ эслемей эди. Эришиуге кыатышханла, аны хар мюйюшюне жетип,

сейирлерине кёре журналланы, газетлени, башха литератураны да алып окуургга излегенлери себепли. Сёзсюз, былагъа бютон кёл этдирген кезиу а саугъалау церемония болганды. Хорлагъанлагъа, бирсилеге да библиотеканы ишчилери алгъыш сёзлери бла бирге классиклени, бусагъатдагы авторланы да чыгармалары кирген жыйымдыкъланы кыуанч халда тутдургандыла.

Шахар абонементни таматасы Тамара Пачеваны айтыуна кёре, Жаш тёлнюю арасы бла китепхана бирлешген мероприятианы биринчи кере кыурамайдыла. Ол

а окуучуланы контингентин кенгертирге, бусагъатдагы ёсе келген тёлнюю адабиятха сейирлерин ёсдюрюп, кёлларына китеп алып, аны кеслерине керти жашау, жол негер этерге кёллендиреди. Кеп функциялы араны волонтерю Заурбек Шомахов бизге

билдиргенича. Литератураны жылында ала жашла, кызыла бла да былай тюрлю тубешиулени дайым да кыурагъанлай турургга таукелдиле.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.
Суратны ТОЛГУРЛАНЫ Камал алганды.

САГЫШЛА

Газетибизни узакъ Японияда тансыкълау

Газетни къолума алып, «Багъалы шүёхла! Сиз, бир тюрлю сылтаула бла 2015 жылны биринчи жарымына «Заманга» жазылмай къалган эсегиз...» деген сөзлени окъусам, анга бир тюрлю чурум болмазгъа керекди, деп келеди жюрегиме. Мен таулума деген ашыгъып сакъларгъа керекди аны хар номерин. Олду бизни ана сөзюбюзно татыуун чыгъаргъан миллет байлыгъыбыз, тенгликни къаты сакъларгъан кенгешчибиз, тилибизни айнытханда болушлукъчубуз. Къысхасын айтханда, хар таулу юйорню сыйлы къонагъы болургъа керекди ол деп, мен алай ангылайма.

«Заман» газет бла шүёхлукъну уа мен 1963 жылдан бери жюрютеме, аны 50-жыллыкъ юбилейинде да болганма, артад къууанчларына къатышыргъа да насыбм тухтан эди. Бусагъатда ол 90 жылдан атлагъанды, алай адамланы кесине тарта, жангыра барады.

Бу жол ол теманы эсиме салгъан а эски блокнуларымы биринде белгиле таулу прозаик, драматург, ана къарындышы Токумаланы Жагъафар бла бир 8-9 жыл мындан алгъа Басман юйюнде тубеп, ушакъ этенибизни юсюнден этилинген жазыуладыла. Ол манга: «Эгечден туугъан, не айлана сабыллай кюн, элде бахча ишлеге къарамай деп, лакъырда сөзлери бла сөлешгенде, мен а: «Газетибизге Уллу Хорламны Кюнюне материалкъы алып келген эдим»,- дейме.

«Заманмы?» дейсе, тюз этесе, керекеме турама жазгъанларынгы, мен а, бу арт жыллада артыгъыракъда газетибизни не ючюн бек сюйгенимни юсюнден айттайым санга»,- деп, кеп затны юсюнден сагъыш эте, эсиме тюшюре тынгылады да, былай айтты

башлады: «1970 жылда Японияны Осака шахарында битеудуния кермюч ЭКСПО-70 ачылгъаны себепли республикадан Нальчик шахарны прокурору Муаед Ашинов бла мен, башха совет туристле бла бирге алгъа самолёт бла, ызы бла кеме бла да барып, ол жерге тюшдюк. Анда 77 къыралны экспонатларыны хар не жаны бла да бири бирине ушамагъан энчиликлери керюнюп тура эди. СССР-ни павильону къайсы болгъанын теплесинде къызыл байрагъыбыз, юсюнде оракъ бла салта белгиле этип тура эди.

Кермюч бла танышыуу кесибизникинден башлагъан эдик. Совет союзну космонавтикада, илмуда, промышленностьда, эл мюлкде жетишимлерибизни юсюнден хабарлагъан киноленталаны да кергюзте эдиле... Беш бөлүмлю павильонубуздан биринде Ленинни сагъатын, къаламын, кийимлерин да керген эдик. Ююнчю кесек совет культурагъа бла литературагъа аталып эди. Мында экспонатла асыры кепден, къайсысына къараргъа билмей, ауара бола, кенг столну юсюнде газетлеге кезюм илинди. Алагъа къарай барып, къазах, къыргъыз, узбек, татар, дюгер, гюржю, башкир, эстон, молдован изданиланы къатларында «Коммунизмге жолну» кердюм!

Уллу ёхтемлик сезим санларымы бийлеп, келюм толду. Азап кечгюнчюлюкню заманында артыкълыкъ, тенгизлик, учузлукъ да сынагъан миллиетни басма сөзю башха халкъланы газетлерине тенг болуп, узакъ Японияда, битеудуния кермючге тюшгенине къалай ёхтемленмей къалыр эдим?! Кез жашларым саркъа, газетими къол аязым бла сылап турдум. Ала мени жюрек къууанчымы тамычылары эдиле»,- дегенинде, мени да келюм толгъан эди.

Кеп ишни тындырыргъа, ачыкъларгъа жетишеди газетибиз. Аны Орта Азиядан бла Къазахстандан ата ташларына келалмай къалганла журтубузга тансыкълыкъларын «Заманны» бетлерине къарай алгъанларына кесим шагъатма. Къонакъгъа келселе, аны эмда «Минги-Тау» журналны не кеп жыйып берсек да, неден да бек алагъа къууанадыла.

Забакъланы Гитчени туугъан-тудукълары, киеулери, келинлери келген эдиле да алгъаракъларда Къыргъызда Бишкекден Мисирланы Солтан бла Ново-Покровкадан Къайталаны Люба, Къазахстанны Жамбул шахарында Мисирланы Жамал, Туркестан шахарда эм аны тегерегиндеги Келтау, Бюргем, Кушата деген элдеде жашагъан таулугъа деп, битеу орамыбыздан жыйып, «Заман» газетлерини ол узакъ журтлада жашагъан жерлешлерибизге уллу саугъалача берип жиберген эдик. Ала, сиз къалай насыблысыз, ана тилибизде чыкъгъан газетни хар кюн сайын окъуйсуз деп сукъланадыла.

Кесими да жыл саным уллая баргъаны сайын артыкъ багъалайма газетибизни. Ишлерине къайгырыулу къарагъан таматалары, журналистлери жазгъан материалланы тематикасы кенди, жашауу кеп тюрлю жанларын алады. Алай бла редакцияны коллективини ёсгенин, аны корреспондентлерини усталыкълары кетюрюлгенин биз, окъуучула, керебиз, сезебиз. «Заман» Японияда угъай, битеу дунияда да аты айтылырча болсун,- дейбиз.

ГЕЛЯЛАНЫ Лиза,
КъМР-ни Журналистлерини
союзну члени.

Бир ыйыкъгъа гороскоп 28-чи февральдан 6-чы мартха дери

КЪОЧХАРЛА

Жашауугъузда бек уллу планланы эм муратланы бардырып башларгъа боллукъсуз, нек дегенде этген муратыгъызга жетерге уллу умутла бардыла, аны ючюн.

ТАНАЛА

Эс буруу эм гитче затда уллу магъананы керюу хар неден да игидиле. Биреуню сынауу да сизге керек да туйюлду.

ЭГИЗЛЕ

Сиз не къадар адамны къатышдырсагъыз, ишигиз алай бир терк барлыкъды, жулдузла да сизге иги болушлукъ этерге айтадыла.

АЙЫРЫКЪАБАКЪЛА

Кюн сайын кеп затны ачыкълайсыз, ол сизни болмакъы затладан къоруулагъандан сора да, тегерекеге эс буруп къараргъа юйретиркиди.

АСЛАНЛА

Бу ыйыкъда Осман сизни кеп къыйынлыкълардан сакъларыкъды, алай болмаса эди, ахыр кезиуде сизни ишигиз бошуна кетерик эди. Хар затха эс буруп къарагъыз.

КЪЫЗЛА

Энци суймеклик шенду къаллай болумладан да къуултургъа боллукъду. Алай эсе, сейирге къалмагъыз, къатыгъыздагъыла сизни сюйгенлерича хайырлана эселе.

БАЗМАНЛА

Сиз ишигизде ахыры бла къууанмайсыз, алай эсе, игиликни юсюнден сагъыш этигиз, кючюгюзно, тутхан ишигизни алгъа барыууна беригиз.

АКЪЫРАПЛА

Бу ыйыкъда сиз алгъын ачаламагъан эшикени бек тынч ачалыкъсыз. Ууакъ затлагъа да эс буруугъуз, аланы къыйналмай тамамларгъа боллукъду.

САДАКЪЧЫЛА

Билмей тургъанлай болумну тюрленгени сизни къуллукъла ёрге кетюрюрге боллукъду. Ол конкурентлеригизни бек жарсытырыкъды.

ТЕКЕМЮЙОЗЛЕ

Сиз этген жетишиллеригиз бла тохтамагъыз, тири болургъа керекди, нек дегенде жетишилми кезиудю, анга хайырланыргъа кюрешигиз.

СУУКЪУЙЛА

Алгын кезиуде сиз этген ишле жашауда бардырылып тургъан эселе, энди ала къыйын даулашланы туудурлукъда, къолугъуздан келгенине асыры уллу багъа бичмегиз.

ЧАБАКЪЛА

Сиз бардыргъан ишле кеплени жарсытырыкъдыла, артыкъда сизге бойсунганланы араларында сизге ышанган адамлары сейирлерин къоруулауунутмагъыз, ала сизге энтта да керек болурла.

Эски сурат

Бу эски суратны Огъары Малкъарда «Люди заоблачной долины» деген кинону алыргъа келген операторладан бири Евгений Монин 1960 жылда орамыбызны сабийлерин тизип алгъан эди. Андан бери 55 жыл озгъанды. Аланы къадарларында къаллай тюрлениуле болгъандыла? Бусагъатда ала не чеклеге жетгендиле? Ким, къайда, къалай жашайды? Анга жууап берирге кюрешейик.

Солдан онгга: Геляланы Ибрагимни къызы Ариукады. Къабарты-Малкъар къырал университетде филология факультетни эмда Москвада аспирантураны да жетишимли бошاپ, илмуланы

Бизни орамны сабийлери

кандидаты болгъанды. КъМКЪу-да уруна тургъанлай доктор диссертациясын къоруулагъанды, ызы бла профессор деген сыйлы атха ие болады. Ишин да къыймай, туугъан-туудукъланы да ёсдюре, Нальчик шахарда жашайды юйорю бла.

Тауконланы Магометни къызы Аминат. Университетни физика-математический бөлүмюм тауусхандан сора 38 жылны ичинде туугъан элибиз Огъары Малкъарны 2-чи номерли орта школунда ишлей, төртюнчю тёлню окъутайды. Кеси да 2009 жылны бек иги устазы болгъанды, республиканы Правительство-суну эм билим беруу министрствону кеп сыйлы грамоталары бла саугаланганды. Төрт сабий ёсдюрюп, окъутуп, жергелендирип, жашауу кенг жолуна ашыргъанды. Бююнлюкде, дерсле да бере, туудукъла ёсдюредди. Чочайланы Бияллы къызы Лейля

школну бошагъандан сора, юйорлююйдегили болуп, эл жашауу жашырынлыкъларына да тюшонюп, юч сабий ёсдюргенди. Бусагъатда уа шахарда туудукълагъа ынналыкъ эте жубанады.

Баллиланы Амушну къызы Зухураны уа медицина билими барды. Кеси да Бабугент элни амбулаториясында талай заман ишлегенди. Ол юч сабий ёсдюргенди, аны туугъанлары, туудукълары да, юйорле кзурап, ынналарын къууандыра жашайдыла.

Арт тизгинде биринчи Баллиланы Амушну къызы Асиятды. Ол школну бошагъанлай, шахардан товаровед билим бла элге къайтып, тюкенледе, ызы бла почта бөлүмде да талай жыл ишлегенди. Эки сабий ёсдюргенди. Шенду бо огурулу ана, туудукъларын ёсдюре, алагъа къууана жашайды элибизде. Арт тизгинде экинчи Чочайланы Маго-

метни къызы Зояды. Уллу юйорде ёсген жангыз къыз школну бошагъанлай окъуна, эл жашаууга бой салып, төрт сабий да ёсдюрюп, жергелендирип, бююнлюкде уа 11 туудугъун тобугъунда эркетле, насылпы жашайды элибизде.

Аны жанындагы да Баллиланы Амушну къызы Женьяды. Ол шахарда медицина билим алып, элде бир аз ишлегенден сора университетни филология бөлүмюм да бошайды. Бююнлюкде уа Москвада тюрлю-тюрлю ишледе кесин сынай, жетишилме болдурла турады.

Акъ чачакълы жаулугуу бла сюелген Гергъокъланы Буллахны къызы Келиматды. Ол, ата-ана жылыуундан эрте айырылса да, тынгылы юйор кзурап, сабийле да, туудукъла да ёсдюрюп, Акъ-Суу элде юлгюлю юй бийчеге саналады.

ГЕЛЯЛАНЫ Лиза,
Огъары Малкъар эл.

Байрам ингир

Алгышлаула, ыразылыкъ, тепсеуле

Нальчкни жер-жерли администрациясы эм ветеранларыны совети бардырып шахарны Тепсеучю залында офицерлени балы ётгенди. Анга хурметли таматала, шахарны жаш тёлуюсю эм сабий жыр-тепсеу къауумла къатышхандыла. Бу жол ол Уллу Хорламны 70-жыллыгына жораланган байрамны чеклеринде ююнчю кере этиледи.

Къуанчлы тобешиуну урушну, уруну да ветеранларыны Нальчик шахар Советини председатели Абдулаланы Мустафа ачханды. Жыйылганланы Ата журтну къоруулаучуну кюню бла алгышлай: «Аллай усталыкъ барды – Туугъан жерни сакълагъан. Бюгюн келгенлени санында урушну, тылны ветеранлары, мен бек сыйген жаш адамла да бардыла. Биз барыбыз да чууакъ кюннге, азатлыкъга, монг жашауа да къууанабыз. Ол барысы да Хорламны хайырыды. Аны багъасы уа жанларын-къанларын аямагъан жигит абадан тёлуюду. Аны бир заманда да

унтмазгъа керекбиз. Акъсакъаллагъа узакъ ёмюр, саулыкъ эм насып тежейме», - дегенди Абдулла улу.

Ол кюн Россейни Аскер кючлерини запасада офицерлерини «Мегапир» миллет ассоциациясыны келечиси Аталаны Зашарбек ветеранланы жюрегини теринден алгышлап, саугъала да бергенди. Ызы бла программаны эм къуанч кезиуу, тепсеуле да башлангандыла. Мында жаш адамла бла бирге ветеранла да усталыкларын кёрюзгтенди.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

АСКЕР КЪОЛ ТЮЙЮШ

Бабугентчиле кеслерин танытхандыла

Алгъаракълада «Нальчик» спортком-плекседе жаш адамланы араларында аскер къол туюшуден тогъузунчу тёрели республикалы эришу бардырылганды. Ол Афганистандан совет аскерле чыгъаргъанлы 26 жыл толгъанына жораланганды. Турнирни КЪМР-ни Спорт министерствосу, Афган урушну ветеранларыны союзу, Аскер къол туюшуден федерация къурагъандыла. Эришуледе Бабугент элни спортчулары жетишимли болгъандыла. Биринчи жерге Эндрейланы Аслан (70кг.) чыкгъанды. Кеслерини жыл

санларында экинчи жерни Азамат Дугужев (60кг.) эм Мусукланы Расул (70кг.) алгъандыла. Мокъаланы Рашит кюмюш майдал къытханды.

Аланы барысына да граматала бла майдалла берилгенди. Хорламгъа итинулюгю ююн граммота бла кадет школдан Герийланы Руслан да саугъаланганды. Бу эришулеге спортчулары бийик категориялы тренерле Османланы Мухтар бла Герийланы Хусейн хазырлагъандыла.

ДАДУЛАНЫ Мадина.

ГРЕК-РИМ ТУТУШУУ

Чемпионатха эркинлик

Тырнауузну Къулийланы Къайсын атлы Маданият ююнде грек-рим тутушудан Элбрус районну биринчилиги болгъанды. Анга 1998-2001 жыллада туугъан эм аладан гитче 105 спортчу къатышханды.

Кеслерини жыл сан эм ауурлукъ категорияларында Хапаланы Кямран, Жеттеланы Алан, Бапыналаны Къурман, Къудайланы Заур, Чеченланы Амаль, Моллаланы Магомет, Ахматланы Амир, Казбек Нахушев, Локияланы Руслан,

Мырзабекланы Къурман, Боллуланы Амин, Рамазан Семенов, Рахайланы Шамил бла Гызыланы Руслан хорлагъандыла.

Бу турнирни эсеплерине кёре, районну жыйымдыкъ командасы къуралыкъды. Анга киргенле республиканы мартада бардырылыкъ чемпионатына хазырланып башларыкъдыла.

Анатолий ТАЛАЕВ.

СУРАТДА: хорлагъанланы къаууму.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

**Баш редактор
АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕПЪАЙЛАНЫ Муталип

(баш редакторну орунбасары)

ТЕКУЛАНЫ Хауа

(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаллы секретарь)

САРАККУЛАНЫ Асият

(культура бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары -

42-38-21, 40-04-82. Жууаллы секретарь - 42-66-85.

Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КЪМР-ни Басма эмда асламлы коммуникация жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

**ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:**

Улбашланы Мурат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаллы секретарьны орунбасары; Зезаланы Лида - (1,5,6,7-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (2, 3,4,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 333

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru